

INAQUE

Ursula Parrott

EXMANŽELKA

Preklad
Kamila Laudová

Ursula Parrott

EXMANŽELKA

Ursula Parrott
EX-WIFE

COPYRIGHT © 1929 by Jonathan Cape and Harison Smith.

© 1957 by Lindesay Marc Parrott Jr.

AFTERWORD COPYRIGHT © 1989 by Richard Kai Parrott, 1988

TRANSLATION © Kamila Laudová 2026

COPYEDITING Jana Obert

COVER © Arriba!

SLOVAK EDITION © Inaque 2026

ISBN 978-80-8207-310-5

ISBN e-book 978-80-8207-311-2

Všetky práva sú vyhradené. Žiadna časť tejto publikácie sa nesmie kopírovať a rozmnožovať so zámerom jej rozširovania v akejkoľvek forme alebo akýmkoľvek spôsobom bez písomného súhlasu vydavateľa.

Ursula Parrott

EXMANŽELKA

INAQUE

Pre H.

I

Pred štyrmi rokmi ma opustil manžel. Prečo? Vlastne tomu nerozumiem a ani som nikdy nerozumela. A mám podozrenie, že ani on tomu nerozumie. Dnes, keď sú katastrofa, akou sa to vtedy zdalo, aj jej príčiny rovnako nepodstatné, sa čoraz viac prikláňam k presvedčeniu, že sa prinútil opustiť ma práve preto, že som pri prvom náznaku tejto možnosti robila nesmierne poburujúce scény.

Počas šialených šiestich mesiacov, ktoré predchádzali jeho skutočnému odchodu, samozrejme uvádzal desiatky dôvodov. Na niektoré si pamätám. Raz hovoril, že som prišla o svoj dobrý výzor, a inokedy, že okrem krásy nemám čím zaujať. Vyčítal mi, že sa nezaujímam o jeho koníčky, no zároveň hromžil, že sa mu vnucujem do každého jedného. Tvrdil, že som bez ducha alebo, naopak, príliš náladová, že nemám zmysel pre morálku alebo som pre zmenu puritánka. Hovoril, že sa chce oženiť so ženou, ktorú naozaj miluje, a že keď sa ma raz zbaví, už nikdy sa ani za svet neožení.

Za tie štyri roky som si vypočula príčiny smutných kon-

cov mnohých manželstiev a dospela som k presvedčeniu, že zoznam môjho manžela je rovnako rozumný ako väčšina ostatných.

Zunovala som sa mu, a tak len hľadal dôvody, ktorými by si svoju únavu ospravedlnil, a napokon ich našiel. Jemu sa zdali opodstatnené. Predpokladám, že keby sa mi zunoval, urobila by som to isté.

Lenže on sa mi nezunoval, a tak som proti jeho odchodu bezohľadne a veľmi hlúpo bojovala. Bola som presvedčená, že ak budem bojovať, vyhrám. Odvtedy som si už nikdy nebola sebou taká istá, ako keď som mala dvadsaťštyri. Snahu udržať si to, čo som chcela, mi nekomplikovali etické pochybnosti o vlastníctve ani myšlienky o márnosti vnucovania citov.

Myslím si, že spočiatku som sa tvárila, že ma vedú vznešené pohnútky typu „zostaň kvôli našim rodinám“ a podobne. Neskôr, keď som spanikárila, som skúšala rôzne argumenty, ale aj zúrivosť, zúfalstvo, hystériu či dokonca vyhrážky samovraždou, a napriek všetkému som si až do piatich minút pred jeho odchodom odmietala priznať, že by naozaj mohol odísť...

Kým sa balil, sedela som a začínala tomu veriť. Snažila som sa vymyslieť nejaký posledný ťah: uvažovala som, že si podrežem zápästia, aby musel zháňať lekára a zostať so mnou, kým sa zotavím. Ale uvedomila som si, že vo svete, ktorý sa zrazu stal úplne neveriteľným miestom, by pokojne mohol jednoducho odísť a nechať ma vykrvacať.

Dúfala som, že vyzerám zdrvená, dúfala som, že vyzerám krásna. Náhle som si spomenula, že kreslo, v ktorom sedím, je svadobný dar od jeho tety Janet, a premýšľala som, čo sa robí so svadobnými darmi od manželových príbuzných po jeho odchode. (V New Yorku ich človek nakoniec predá nemajetným mladomanželským priateľom.) Lampa vedľa mňa patrila k prvým modernistickým kúskom. Spomenula som si, že u Wanamakera za ňu ešte nebolo zaplatené.

Zvuk zatvárajúcich sa kufrov utíchol. Vošiel dnu.

Stál tam, vyzeral príťažlivo, tvrdohlavo a nešťastne. Zaplavili ma spomienky na to, aký pekný sa mi zdal, keď sme sa prvý raz stretli. Bolo to na víkendovej návšteve v New Havene pred štyrmi, nie, piatimi rokmi...

„Idem zavolať taxík na veci,“ oznámil mi.

„Peter, nechod,“ zaprosila som.

„Načo by to bolo dobré?“ spýtal sa.

Pozerali sme sa na seba. A zrazu, po šiestich mesiacoch, počas ktorých som vždy dokázala nájsť ešte jeden protest – vecný či nie –, som sa už na nijaký nezmohla.

Bolelo to. Milovali sme sa tri roky a polovicu štvrtého sme sa nenávideli. Zdalo sa to ako nesmierne dlhá cesta od veselého a sebavedomého začiatku.

Kým ja som už slová nenachádzala, on zjavne mal ešte pár posledných. Dva- či trikrát sa zastavil.

„Kedy sa so mnou rozvedieš, Patricia?“

„Keď zamrzne peklo.“

Pokrčil plecami. Nebol nahnevaný. Vyzeral unavene.

„Rob si, čo chceš, Patty.“ (Tak ma neoslovil už celé mesiace. Sem-tam ledabolo „Pat“, občas zúrivo „Patricia“.)

„Nuž, tak za mnou dlho nesmúť, drahá.“ Pristúpil ku mne, pohladil ma po vlasoch a odišiel.

Napadla mi posledná a najhlúpejšia myšlienka: *Ak si nevezme kufre, nemôže odísť*, a tak som zamkla dvere bytu. Vrátil sa s taxikárom a klopal. Sedela som úplne nehybne. Zakričal: „Ak tie dvere neotvoríš, vyrazím ich.“ Bol by to urobil, a tak som otvorila. Hodil kľúče na stôl so slovami: „Už nikdy ich nebudem potrebovať.“

Vrátila som sa do kresla. Kufre, tašky, taxikár a manžel s buchotom odišli. Pomyslela som si: *Toto je koniec. Prečo neplačem alebo niečo?*

II

V tom lenivom nedeľnom čase medzi neskorými raňajkami a chvíľou, keď sa treba začať obliekať na koktailový večierok, sa moja spolubývajúca Lucia pokúšala definovať pojem „exmanželka“.

„Nie je ňou každá žena, ktorá bola kedysi vydatá. Sú ženy, o ktorých je dôležitejšie vedieť, že pracujú tu či tam alebo rady cestujú, prípadne že chodia na koncerty do filharmónie, než to, že kedysi boli za niekoho vydaté.“

Zamyslene sa na mňa pozrela. „Ty si exmanželka, Pat, pretože je to to najdôležitejšie, čo o tebe treba vedieť... všetko ostatné sa vysvetľuje tým, že si bola vydatá za muža, ktorý ňu opustil.“

„Podľa tejto definície si ňou aj ty. To, že si bola vydatá za Archa, vysvetľuje väčšinu vecí aj o tebe,“ povedala som.

„Áno, ale ja sa z toho pomaličky zotavujem. Žena nie je bývalá manželka, ak je znovu zamilovaná. Alebo aspoň vtedy nie, keď už na svojho manžela vôbec nemyslí.“

„Koľko rokov trvá, kým sa človek dostane do tohto štádia?“ spýtala som sa. V predchádzajúci večer som bola na večeri s Petom a vedela som, že celý týždeň budem nešťastná.

„No tak, no tak, drahá,“ chlácholila ma, „zajtra ti bude lepšie.“ A začala znova: „Bývalá manželka je žena, ktorá má stuhnutý krk z toho, ako sa neustále obzerá ponad plece na svoje manželstvo.“

Pridala som sa: „Bývalá manželka je žena, ktorá na večierkoch neprestajne tára o radoostiach nezávislosti, keď je triezva, ale po jednom poháriku navyše začne rozoberať buď cnosti, alebo zločiny svojho bývalého manžela.“

„Bývalá manželka,“ pokračovala Lucia, „je jednoducho žena navyše, ktorých sa sociológovia obávali počas vojny.“

„Lenže o exmanželku sa nikto nestará, teda okrem jej rodiny alebo bývalého muža, ak je jednou z tých, čo dostávajú výživné,“ povedala som.

„Tým sa zatiaľ nemusíme trápiť, drahá. Je po nás príliš veľký dopyt. Počkaj, kým budeme mať štyridsať... ak dovedy neumrieme na nedostatok spánku.“

„Ja zomriem na pitie zlého absintu,“ oznámila som rezignovane.

Lucia namietla: „Naozaj si prajem, aby si prestala piť tie svinstvá. Pokaží ti to tvár.“

Ale hlas mala lenivý. Len sme sa rozprávali. O chvíľu bude čas nalíčiť sa, obliecť si zamatové šaty a veci sa opäť dajú rýchlo do pohybu. Nebol to zlý život, kým sa veci diali rýchlo. A zvyčajne sa aj diali.

Skúsila som ešte jednu definíciu: „Exmanželky, mladé a pekné bývalé manželky ako my, sú dôkazom toho, že sloboda pre ženy sa napokon ukázala ako najväčší Boží dar pre mužov.“

Smiali sme sa. Zimné slnko nám príjemne svietilo na plecia. Bolo upokojujúce takto sedieť. S Petrom sme sa v predchádzajúci večer strašne pohádali.

„Nemysli naňho,“ zahriakla ma Lucia. „Vždy to spoznám, hrozne pri tom kriviš ústa.“ A zrazu znovu prešla k bývalým manželkám.

Cítila som horkosť. Po chvíli som povedala: „Exmanželka je mladá žena, ktorej večnosť sľubovaná pri manželskom obrade sa zredukuje na tri, päť alebo osem rokov.“

„Vychované pod ošúchanými zástavami *Láska naveky* a *Všetko pre čistotu* sa musíme prispôbiť životu v ére vzťahov na jednu noc.“

Náhle si spomenula, že sa ma snaží rozveseliť.

„Drahá, aký je v tom rozdiel... Sme veľmi populárne, poznáme nekonečne veľa mužov a chodíme všade.“

„Všetci s nami chcú spať,“ povedala som. „Len čo prídu na večeru, už si plánujú, že zostanú aj na raňajky.“

„A to tiež nie je také dôležité, Pat. Veď vieš, že nie. Len sa dnes cítiš splasnutá... Čo si oblečieš?“

Povedala som jej to a išla sa obliecť. Kým som sa vrátila dolu, namiešala nám martini. Keď som vypila svoje, cítila som sa lepšie.

O chvíľu prišiel Max. Dali sme mu martini a on vyhlásil: „Na zločin a iné rozkoše.“ Vždy si pripíjal s týmito slovami. Potom sa vypytoval, ako sa máme a ako je v práci – asi sa mu práca zdala dôležitá.

Pre nás nebola. Obe sme robili v reklame: Lucia v agentúre a ja som písala texty o móde pre obchodný dom. V priemere sme zarábali asi sto dolárov týždenne každá plus nejaké drobné za bokovky. Mali sme to, čomu sme hovorili podkrovie, na Park Avenue. Nájom bol stosedemdesiatpäť dolárov mesačne a väčšinu zvyšku peňazí sme minuli na oblečenie. Nikdy sme si nič neodložili.

Lucia povedala, že keď bola vydatá, zvykla si šetriť. Ja tiež. Raz som si celý rok odkladala päť dolárov týždenne na koberec, ktorý mal byť „došť pekný na to, aby sme si ho nechali, keď budeme mať dom“. Po Petrovom odchode som koberec predala za štyridsať dolárov a kúpila si za ne topánky a klobúk.

Kým som bola vydatá, šetrila som peniaze a robila si plány na ďalších päťdesiat rokov a tak ďalej. Potom som si už nero-

bila plány ani na mesiac dopredu. Zdalo sa mi to ako obrovská strata času.

Keď už sme Maxovi nemali čo povedať o práci, vzali sme ho so sebou na koktailový večierok. Veľmi rád pozoroval mladšiu generáciu, alebo to aspoň tvrdil.

Nepoznali sme veľa židov. On bol jeden z najsympatickejších. Bol starý, vyzeral ako portrét od Rembrandta, zarobil asi milión dolárov v obchode so šrotom a potom sa ho ujali ľudia, ktorí chceli, aby prispieval na ich dobročinné účely. Mal obrovskú manželku, ktorú zbožňoval. Jedného dňa nám pyšne povedal, že sa učí písať. Sprvu sme si mysleli, že hovorí o písaní kníh, ale on mal na mysli abecedu.

Nepatril do nášho okruhu. V skutočnosti však neexistoval nijaký okruh, boli to len nesúrodé kúsky. Mená v mojom diári z prvého roka po Petrovom odchode celkom dobre ukazujú, akých ľudí sme poznali. (Na niektoré iniciály si už ani nepamätám.)

„Večera – Richard“... kedysi redaktor nedeľných príloh v novinách. Odišiel do Hollywoodu na jednu z trojmesačných príležitostných zmlúv. Počula som, že teraz píše o športe v San Franciscu.

„H. R. G. – 20.00“... autor jednej úspešnej hry a dvoch prepadákov. Bola som s ním na premiére jedného z nich. Nebol to slávnostný večer.

„David – nedeľné raňajky“... kto bol David? Vybavuje sa mi nejaká matne nepríjemná spomienka. Ach áno, to bola noc, keď som počas snehovej búrky od zúrivosti vystúpila z taxíka na Osemdesiatej šiestej ulici. David dovážal črevá na klobásy z Ruska. Zvláštne povolanie.

„Hal – piváreň v Hobokene“... bol to len bývalý veľvyslanec, ktorý si myslel, že je veľmi mladý duchom.

„Leonard – Russian Bear – 20.00“... bol celkom milý. Do-

stal Rhodesovo štipendium na univerzite, pracoval za tridsať dolárov týždenne v bulvári.

„C. L. C. – Ritz – 19.15“ ... románopisec mladšej generácie. Vždy sa k tomu priznal, aj keď sa ho nikto nepýtal.

„Dominic – večera v Cecelii“ ... trochu vážny mladý taliansky chirurg, tancoval ako profesionálny Argentínčan.

„Gerard – Brevoort – 18.30“ ... menšia Wall Street.

„Ken – Ken – Ken“ ... aspoň trikrát do týždňa počas väčšiny toho roka. Pri pohľade na jeho meno vidím svetlá harlemských tančiarní, ako sa ligocú nad najzlatšími vlasmi, aké som kedy videla. Mohol byť najväčším umelcom vo filmovom priemysle. Prežili sme spolu najkrajšie chvíle, aké si možno predstaviť. Ale ani raz ma nepobožkal.

„John – Samarkand – 21.00“ ... maľoval nástenné maľby pre plynárne, spoločenské kluby a podobné miesta.

„Ned – uňho doma – 18.30“ ... robil niečo vo vydavateľstve, zbieral Napoleona a podával nekonečné množstvá úžasného koňaku.

Takí boli tí muži. So ženami som sa veľmi nestretávala.

